

UDHA E KRYQIT
në gjurmët
e të lumturve martirë
shtegtarë të Shprespës

SKEMA I

Nën kujdesin e Motrave Klarise
Manastiri Sh. Kjara - Shkodër

Ŷ Në emër të Atit e të Birit e të Shpirtit Shenjt.
 R Amen.

Ŷ Hiri i Zotit tonë Jezu Krishtit, dashuria e Hyjit Atë dhe ndikimi i Shpirtit Shenjt qoftë me ju të gjithë.
 R Dhe me shpirtin tënd.

Ŷ Në fillim të udhëtimit të kryqit kërkojmë mëshirën e Zotit: O Zot, ki mëshirë.
 R O Zot, ki mëshirë.

Ŷ O Krisht, ki mëshirë.
 R O Krisht, ki mëshirë.

Ŷ O Zot, ki mëshirë.
 R O Zot, ki mëshirë.

Ŷ Të adhurojmë o Krisht, e të bekojmë.
 R Pse me kryqin tënd të shenjtë e shpërbleve botën mbarë.

Ŷ Të lutemi: O Zot Jezu Krisht, të ndjekim me fe e me dashuri në rrugën tënde të kryqit. Dhimbja jote qoftë dhimbja jonë. Kryqi yt qoftë kryqi ynë. Vdekja jote qoftë vdekja jonë. Kështu do të jemi me ty në lavdinë e ringjalljes për të gjithë shekujt e shekujve.
 R Amen.

Nga një katekez i papa Françeskut

Vëllezër dhe motra, çështja është të mos lëndohem pak apo shumë nga jeta, çështja është se çfarë të bëj me plagët e mia. Dhe unë ju pyes: çfarë bëni me plagët tuaja, ato që vetëm ju i dini? Ju mund t'i lini të infektohen në inat, në trishtim ose mund t'i bashkoni me ato të Jezusit, në mënyrë që edhe plagët tuaja të bëhen të ndritshme.

Plagët tona mund të bëhen burim shprese kur, në vend që të qajmë mbi vetveten, terim lotët e të tjerëve; kur, në vend që të tërbohemi për çka na morën, kujdesemi për çka u mungon të tjerëve; kur, në vend që të shuajmë etjen tonë, shuajmë etjen e atyre që kanë nevojë për ne! Sepse vetëm nëse pushojmë së menduari për veten, gjejmë vetveten.

Dhe duke e bërë këtë, plaga jonë shërohet shpejt dhe shpresa lulëzon përsëri.

**Rrite Zoja tuj lotue,
 afër kryqit tuj shikue,
 Krishtin pezull kryqëzue.**

**Nana e dashtun, t'lus pa pra,
 varrët e Birit tand pa da,
 gjurma në zemër me m'i ba.**

TË NDALURIT E PARË JEZU KRISHTIN E DËNOJNË ME VDEKJE

I LUMI IMZOT VINÇENC PRENNUSHI

Ŷ T'adhurojmë, o Krisht, e të bekojmë

& Pse me kryqin tënd të shenjtë e shpërbleve botën mbarë.

Nga Letra e shën Palit apostull drejtuar Romakëve (Rom 5,3-5)

Ne mburremi edhe për vuajtjet, sepse e dimë mirë se vuajtja sjell qëndresën, qëndresa na bën besnikë të sprovuar e besnikëria e sprovuar sjell shpresën, e shpresa nuk turpëron, sepse dashuria e Hyjit u ndikua në zemrat tona me anë të Shpirtit Shenjt që na u dhurua.

Nga hagiografia e imzot Vinçenc Prennushit, Arqipeshkëv, frat minor

Imzot Prennushi ishte i vetëdijshëm se edhe ai, si çdo klerik tjetër, i konsideruar nga regjimi si sabotator, agjent dhe spiun i Vatikanit, herët a vonë, edhe nëse nuk kishte bërë asgjë të keqe, do të arrestohej sepse ishte ipeshkëv dhe në shërbim të plotë të fesë. Akoma më shumë pas refuzimit me guxim për të mos bashkëpunuar që ta bënin Kishën katolike Kishë Kombëtare, domethënë të ndarë prej Vatikanit, të bërë Komitetit Qendror të Qeverisë.

Sidoqoftë koha arriti, dhe me kohën edhe radha e tij për t'u arrestuar më 19 maj 1947, në arqipeshkvi, ditën pas arrestimit të famullitarit dhe sekretarit të tij dom Anton Zogaj. U mbyll në burgun e Durrësit, ku qëndroi derisa vdiq. Preteksti i arrestimit ishte fakti se imzot Prennushi, kishte shkuar në fshatin e shën Prendës për të ndarë sakramentin e Krezmimit dhe në atë rast, siç ishte normale, kishte predikuar. Motër Pasquina Auciello në këtë pikë shton hollësi: "Sapo përfundoi funksionin Arqipeshkvin e akuzuan se e kishte përshëndetur Asamblenë në mënyrë fashiste (spiunët sekretë pranishëm në funksionin e panë prelatin të shtrinte duart për të thirrur Shpirtin Shenjt dhe e interpretuan atë gjest si përshëndetje fashiste!). Ishte një pretekst i mjaftueshëm për të zbatuar atë që kishin vendosur kushedi se prej sa kohësh".

Ŷ Të lutemi: Zbraze mbi popullin tënd, o Zot, bekimin tënd të begatshëm, kështu që në vështirësi të rritet shpresa e në tundim të forcohet virtyti dhe të fitojmë shëlbimin e pasosur. Nëpër Krishtin Zotin tonë.

Mëshirë për ne, o Zot!

ose

Mëshirë për ne!

**Lum njeriu që beson në Zotin,
lum ai se Zoti është shpresa e tij.**

**Heshta zemrën prej trishtimit,
prej ezgjetit, prej idhnimit,
Zoj's përshkue ia kishte shqimit.**

Nana e dashtun ...

TË NDALURIT E DYTË

JEZU KRISHTI ËSHTË NGARKUAR ME KRYQ

I LUMI DOM LAZËR SHANTOJA

☩ T'adhurojmë, o Krisht, e të bekojmë

& Pse me kryqin tënd të shenjtë e shpërbleve botën mbarë.

Nga Letra e Parë e shën Pjetrit apostull (1Pjt 1,13-16)

Shpirtërisht të gatshëm, rrini zgjuar dhe nguleni tërë shpresën tuaj në hirin që ju sjell zbulesa e Jezus Krishtit. Porsi fëmijë të dëgjueshëm, mos iu përshtatni dëshirave të mëparshme, kur ishit në padije, por, siç është Shenjt Ai që ju ka thirrur, ashtu edhe ju jini të shenjtë në tërë jetën tuaj. Sepse shkruan: "Të jeni të shenjtë sikurse edhe unë jam i shenjtë".

Nga hagjiografia e dom Lazër Shantojës

Dom Lazër Shantoja qe meshtari i parë i pushkatuar nga komunistët, pasi u torturua tmërrsisht dhe barbarisht. Bashkë me të, u arrestua dhe u vra edhe Kol Sheldia. Policia i çoi të dy në kishën e Sheldisë ku u mblodhën të gjithë burrat e zonës për t'u treguar atyre se më në fund kishin arrestuar dy kriminelë shumë të rrezikshëm. Gjatë rrugës, policia e ngacmonte duke thënë: "Ke për të parë se çfarë do të të bëjmë!". Dhe dom Lazër, që ishte shumë i qetë dhe i fortë, pa i pasur aspak frikë, u është përgjigjur: "Çfarë do të më bëni? Me e shumta do të më vrisni!".

Dom Lazër qe shkrimtar i njohur dhe orator i mirë. Arsyeja kryesore e përndjekjes së tij ka qenë arsyeja e përgjithshme e përndjekjes kundër Kishës në Shqipëri, sepse ajo ishte përfaqësuese e kulturës evropiane në Shqipëri. Në burg dhe në tortura reagoi si nxënës i vërtetë i Krishtit, askush nuk dëgjoi asnjë fjalë të keqe të dilte prej gojës së tij, i duroi vuajtjet për hatër të Krishtit. I vetëdijshëm për të drejtën e tij që të jetë i lirë, e donte të lirë popullin e vet.

☩ Të lutemi: O Hyj, ti na përtërit për jetën e pasosur me ngjalljen e Krishtit, forcoje fenë e shpresën e popullit tënd që kurrë të mos dyshojmë në premtimet që ti vetë na i ke bërë. Nëpër Krishtin Zotin tonë

Mëshirë për ne, o Zot!

ose

**Lum njeriu që beson në Zotin,
lum ai se Zoti është shpresa e tij.**

Mëshirë për ne!

**Oh sa n'vaj e sa n'ankim,
kje n'atë ças, pa pasë një g'zim,
Nana Krishtit veç bekim.**

Nanaë e dashtun ...

TË NDALURIT E TRETË

JEZU KRISHTI BIE TË PARËN HERË NËN KRYQ

I LUMI DOM NDRE ZADEJA

Ÿ T'adhurojmë, o Krisht, e të bekojmë

& Pse me kryqin tënd të shenjtë e shpërbleve botën mbarë.

Nga Libri i Urtisë (Ur 3,1-5)

Shpirtrat e të drejtëve janë në dorën e Hyjit dhe ata s'do t'i prekë asfarë vështirësie e vdekjes. Syve të të marrëve u dukën se vdiqën dhe kalimi i tyre nga kjo jetë u duket si ndëshkim e ndarja e tyre prej nesh si një asgjësim, kurse ata janë në paqe. Po edhe nëse, në sytë e njerëzve, e sprovuan ndëshkimin, shpresa e tyre ishte plot pavdekësi; për një vuajtje të lehtë do të fitojnë të mira të mëdha, sepse Hyji i vuri në provë dhe i gjeti të denjë për vetveten.

Nga hagiografia e dom Ndre Zadejes

Dom Ndre Zadeja, duke qenë njeri i kulturuar, ishte dhe ndihej një njeri i lirë, ndiente se gëzonte atë liri që gëzojnë të gjithë bijtë e Hyjit; një gjë e tillë e bënte të ishte mbareshtues i bindur i Hyjit dhe kumtues profetik i kësaj lirie hyjnore. Qe i palodhur në mbrojtjen e fesë, të atdheut dhe të dinjitetit kombëtar të shqiptarëve. Qe njëri prej shtatë shkrimtarëve më të mëdhenj të katolicizmit shqiptar. Në Shkodër i thërrisnin "poet i ëmbël". Duke e ditur rëndësinë që ka katekeza në formimin e të krishterëve, hartoi enkas katekizëm në vargje me qëllim që fëmijët të kujtonin me lehtësi. Por gjithçka që dom Ndreu ishte dhe bënte, përpara se regjimi të merrte pushtetin, lëndoi përkrahësit e ideologjisë komuniste.

U arrestua në Shëldi, ku ishte famullitar, më 4 shkurt 1945. Nuk i kundërshtoi arrestimit, dukej sikur qëndronte atje, në famulli, duke e pritur këtë gjë, dhe me dinjitet meshtarak e la veten të prangosëj. Imzot Zef Simoni pohon se dom Ndre Zadeja u arrestua vetëm pse ishte një ndër figurat qendrore të Kishës. Më 25 mars 1945 u flijua. Ishte e Diela e Larit. Pushkët ia ndërprejnë shpalljen e fundit të fesë dhe bashkë me të edhe jetën.

Ÿ Të lutemi: Ruaje, po të lutemi, o Zot, me dashuri të vazhdueshme, këtë familje dhe, pasi kjo mbështetet vetëm në shpresën e hirit qiellor, ta gëzojë gjithherë ndihmën e mbrojtjes sate. Nëpër Krishtin Zotin tonë.

**Mëshirë për ne, o Zot!
Mëshirë për ne!**

ose

**Lum njeriu që beson në Zotin,
lum ai se Zoti është shpresa e tij.**

**Kjate dneste e dhimbshmja Nanë,
mundue Krishtin për gjith anë,
pa mujtë kush një ndihmë me i dhanë.
Nana e dashtun ...**

TË NDALURIT E KATËRT JEZU KRISHTI HAS NË NËNËN E VET

I LUMI MARK ÇUNI

Ŷ T'adhurojmë, o Krisht, e të bekojmë

R Pse me kryqin tënd të shenjtë e shpërbleve botën mbarë.

Nga Libri i Siracidit (Sir 24,24-26)

Unë jam nëna e dashurisë së bukur, e frikës, e dijes dhe e shpresës së shenjtë. Në mua është hiri i çdo udhe të vërtetë, në mua është çdo shpresë jete e virtyti. Ejani tek unë të gjithë ju që më dëshironi e do të mbusheni me të mirat e mia.

Nga hagiografia e Mark Çunit, seminarist

Ka thënë e motra Shuke: "Nëna mori pjesë në gjyq. Atje i pa të vinin të lidhur dy nga dy, ndërsa njerëzit i fyenin e i pështynin ata. Marku ishte i qetë dhe shikimi i tij komunikonte dinjitet dhe kurajë. Gjyqi zgjati tre javë. E ëma shkonte për t'i dhënë zemër Markut me forcën e lutjes dhe komunikonte me të nëpërmjet gjesteve e shikimeve. Kur ai e shikonte atë, e ëma merrte në dorë Rruzaren dhe i tregonte Kryqin, duke e ftuar kështu që të ishte i fortë në Krishtin. Marku, nëpërmjet gjesteve të dorës, i bënte të kuptonte se ata njerëz nuk mund t'i bënin asgjë dhe se ai kishte Krishtin që e priste në qiell. E ëma u përpoq ta shihte të paktën për herë të fundit, por gjithçka qe e kotë, e atëherë qëndroi me ta në shtëpi duke qarë. Pastaj, kur mori vesh se Marku ishte ekzekutuar, u tha atyre që i kishin sjellë lajmin se tani Marku i saj ishte bërë prift. Ndërkohë njerëzit e tjerë u thonin që të mos qanin e të mos hidhërohen, sepse ai tashmë kishte shkuar në parajsë."

27 vieç u shua jeta e tij e shkurtër dhe heroike, së bashku me Eprorët e Seminarit të tij. Dhe nëna e tij, vejushë dhe e hidhëruar si Nëna e Hyjit, e humbi të vetmin djalë pa pasur mundësi as t'i fshinte gjakun e derdhur, as të qante mbi trupin e tij.

Ŷ Të lutemi: O Hyj, ti zgjodhe për nënë të Shpëtimtarit shën Marinë Virgjër, e shkëlqyeshme ndër të përvuajturit dhe të varfrit; bëj, po të lutemi, që, duke ndjekur shembullin e saj, të të nderojmë ty me besim të singertë dhe në ty të vendosim tërë shpresën e shpëtimit. Nëpër Krishtin Zotin tonë.

Mëshirë për ne, o Zot!

ose

**Lum njeriu që beson në Zotin,
lum ai se Zoti është shpresa e tij.**

Mëshirë për ne!

**Tue këqyrë Nanën e Tenzot,
afër Krishtit me varrë plot,
nuk asht njeri që s' derdhë lot.**

Nana e dashtun ...

TË NDALURIT E PESTË JEZU KRISHTI NDIHMOHET PREJ CIRENEUT

I LUMI ATË GIOVANNI FAUSTI

Ÿ T'adhurojmë, o Krisht, e të bekojmë

& Pse me kryqin tënd të shenjtë e shpërbleve botën mbarë.

Nga Letra e Parë e shën Pjetrit apostull (1Pjt 1,20-21)

Ai ishte i caktuar që para krijimit të rruzullit, por u dëftua në këto kohët e fundit për arsye tuaj. Në saje të tij ju besoni në Hyjin që e ngjalli nga të vdekurit dhe i dha lavdi, kështu që feja juaj dhe shpesa të jenë në Hyjin.

Nga hagiografia e atë Giovanni Faustit, jezuit

Prej momentit tragik të arrestimit, pjesën tjetër të jetës së tyre, domethënë për rreth 60 ditë, atë Giovanni Fausti dhe atë Danjel Dajani, së bashku me të tjerë, bëjnë të njëjtën udhë të dhimbshme, atë të nisur nga Krishti i pafajshëm dhe martir. Ka thënë Marinte Gjoka: "Kur u lexua dënimi me vdekje, atë Giovanni Fausti nuk dha asnjë shenjë shqetësimi. Ati i mirë, që e njihte mirë qëllimin e përndjekësve të vet, gjatë muajve të vështirë të burgimit, nën shembullin e Rrëfyesve të mëdhenj të fesë, u përgatit për flijimin më të lartë të jetës së vet meshtarake, duke vuajtur me qetësi çdo poshtërim dhe mungesë".

Kujton Gjovalin Zezaj, i arrestuar dhe burgosur me po ato akuza: "Sa herë që e takoja bënte çmos për të ma ngritur moralin, duke më thënë mes të tjerash: 'Jezusi ka thënë: Atë, fali ata sepse nuk dinë çfarë bëjnë!'. Kështu më jepte kurajë, sepse isha shumë i ri. E gjeja me duart e bashkuara duke u lutur gjithnjë. Kisha një dëshirë të madhe që ta takoja shpesh. Më dukej si shenjt".

Ÿ Të lutemi: Ji i butë, o Zot, me shërbëtorët e tu dhe shto në ta dhuratat e hirit tënd, që të zellshëm në shpresë, fe dhe dashuri, të ngulmojnë në zbatimin e urdhërimeve të tua. Nëpër Krishtin Zotin tonë.

Mëshirë për ne, o Zot!

ose

**Lum njeriu që beson në Zotin,
lum ai se Zoti është shpresa e tij.**

Mëshirë për ne!

**Kush sheh Zojën n'at ezgjet,
gadi dekun për djalë të vet,
pa dnesue, jo, nuk jet.**

Nana e dashtun ...

TË NDALURIT E GJASHTË VERONIKA IA FSHIN FYTYRËN JEZU KRISHTIT

I LUMI ATË DANIEL DAJANI

☩ *T'adhurojmë, o Krisht, e të bekojmë*

& Pse me kryqin tënd të shenjtë e shpërbleve botën mbarë.

Nga Letra e shën Palit apostull drejtuar Romakëve (Rom 8,23-25)

Ne, që kemi frytet e para të Shpirtit Shenjt, gjëmojmë në vetvete, duke pritur adoptimin - shpërblimin e trupit tonë. Vërtet, kemi qenë shëlbuar, por në shpresë. Porse shpresa që shihet, nuk është shpresë. Sepse, çka dikush e sheh, si mund ta shpresojë? Nëse, pra, shpresojmë çka nuk shohim, atë gjë e presim me qëndresë.

Nga hagiografia e atë Daniel Dajanit, jezuit

Prej Seminarit, atë Daniel Dajani, ku në momentin e arrestimit u tregua i qetë dhe i kthjellët siç ishte stili i tij, së bashku me atë Faustin, prej agjentëve të Sigurimit u dërgua në burg dhe aty u bënë hetime të pafund dhe tortura të patregueshme, për dy muaj, deri në vdekje. Dëshmon Gjovalin Xhanxhafili: "U trajtua shumë egërsisht. E lanë pa ngrënë e pa pirë në mënyrë që ta ligshntonin dhe që të mos kishte më forca për të rezistuar dhe për të luftuar. Të gjitha vuajtjet, torturat dhe dënimin, i pranoi me shumë qetësi. Me gjithë këtë, ishte i qetë, i ekuilibruar dhe i mbante gjallë edhe të tjerët. U soll si qengji përpara ujqëve".

Mbajtur si frymëzues dhe themelues i organizimit *Bashkimi Shqiptar*, u akuzua edhe se ishte spiun i Vatikanit. U pushkatua në Shkodër, në orën 5 të mëngjesit, më 4 mars 1946, dhe u la aty, së bashku me sivëllain atë Giovanni Faustin, atë Gjon Shllakun, seminaristin Mark Çuni, të rinjtë laikë Qerim Sadiku, Gjelosh Lulashi e të tjerë.

☩ Të lutemi: O Hyj, ti je mburoja e atyre që shpresojnë në ty: pa ty asgjë s'është e vyeshme as e shenjtë; na pajis me mëshirën tënde dhe na prij e na drejto, ashtu t'i përdorim të mirat e kalueshme, që qysh tani të jepemi pas të mirave të amshuara. Nëpër Krishtin Zotin tonë.

Mëshirë për ne, o Zot!

ose

**Lum njeriu që beson në Zotin,
lum ai se Zoti është shpresa e tij.**

Mëshirë për ne!

**M'katet tona me i resitë,
e pa Krishtin gjith molitë,
prej së rrahnash t'asaj ditë.**

Nana e dashtun ...

TË NDALURIT E SHTATË JEZU KRISHTI BIE TË DYTËN HERË NËN KRYQ

I LUMI ATË GJON SHLLAKU

Ŷ T'adhurojmë, o Krisht, e të bekojmë

& Pse me kryqin tënd të shenjtë e shpërbleve botën mbarë.

Nga Letra e shën Palit apostull drejtuar Romakëve (Rom 4, 18-22)

Duke shpresuar kundër çdo shprese, Abrahami besoi që të bëhet kështu ati i shumë popujve sipas fjalës: “E tillë do të jetë pasardhësia jote!”. Dhe me fe të palëkundshme, edhe pse afërsisht njëqindvjeçar, nuk dyshoi në trupin e vet pothuajse të vdekur dhe në kraharorin e Sarës edhe ai pothuajse i vdekur. Nuk dyshoi në premtimin e Hyjit, por u forcua me anë të fesë dhe i dha lavdi Hyjit plotësisht i bindur se çka i premtoi Hyji, ai edhe do ta çojë në vend. Ja, pra, përse kjo gjë iu numërua për drejtësi.

Nga hagiografia e atë Gjon Shllakut, frat minor

Rreth orës 10.00, Drejtori i shkollës, atë Donat Kurti, që e kishte fytyrën të kuqe dhe sytë plot lot, thirri atë Gjon Shllakun. I tha se Sigurimi kishte për t'i bërë një pyetje të parëndësishme dhe se duhej të paraqitej në kazermë. Nuk qe e vështirë për atë Shllakun ta parandiente se çfarë e priste dhe, duke i lërë librat në sallën e mësuesve, u tha atyre që ishin të pranishëm: “Lamtumirë për herë të fundit në këtë jetë!”. I zbehetë në fytyrë, atë Gjoni u kthye përsëri në klasë, mori çantën e vet dhe, pa thënë asnjë fjalë, doli nga klasa në të cilën nuk u kthye më kurrë. Te dera e gjimnazit e prisnin dy policë të Sigurimit. Pa reagu, e pranoi me guxim arrestimin si një fakt normal që po e priste. Kështu filloi ngjitja e tij e vuajtur në Kalvar. Gjatë dhe sidomos jashtë seancave hetimore, që fillonin, siç ishte zakoni i regjimit, natën vonë, e tortoruan barbarisht dhe, si Krishti i rrahur, nuk përgjigjej dhe nuk reagoje. Kishte ardhur ora e tij! Dhe deri në fund e ndoqi besnikërisht Krishtin, modelin dhe forcën e tij, duke mbajtur një sjellje shembullore si frat minor i vërtetë. Nga dita e dënimit deri në ditën e pushkatimit, atë Gjon Shllaku, frat minor, me shokë qëndruan heroikisht në lutje të vazhdueshme dhe biseda shpirtërore, duke e forcuar njëritjetrit për hapin e fundit në dëshmi të besnikërisë ndaj fesë, ndaj Ungjillit dhe ndaj Kishës.

Ŷ Të lutemi: Qëndro, o Zot, me ata që të luten dhe shiko me mirësi ata të cilët e vendosën shpresën e tyre në mëshirën tënde, që të qëndrojnë besnikë në një jetë të shenjtë dhe, duke pasur atë që nevojitet mbi tokë, të bëhen trashëgimtarë të përhershëm të premtimit tënd. Nëpër Krishtin Zotin tonë

**Mëshirë për ne, o Zot!
Mëshirë për ne!**

ose

**Lum njeriu që beson në Zotin,
lum ai se Zoti është shpresa e tij.**

**N'mal t' kalvarit kur e lëshoi,
vehten n'kryq, e kur mbaroi,
Krishtin pau e dhimbshmja Zojë. Nana e dashtun ...**

TË NDALURIT E TETË

JEZU KRISHTI NGUSHËLLON GRATË

I LUMI QERIM SADIKU

☩ T'adhurojmë, o Krisht, e të bekojmë

& Pse me kryqin tënd të shenjtë e shpërbleve botën mbarë.

Nga Letra e shën Palit apostull drejtuar Titit (Tt 3,4-7)

Kur, u dëftua mirësia e Hyjit, Shëlbuesit tonë, dhe dashuria e tij ndaj njerëzve ai na shëlboi, jo në saje të veprave tona që ne i bëmë në drjetësi, por në saje të mëshirës së vet: me anë të larjes së rilindjes dhe të ripërtëritjes që jep Shpirti Shenjt, të cilin me begati e ndikoi në ne nëpër Jezu Krishtin, Shëlbuesin tonë, që, të shfajësuar me anë të hirit të tij të jemi, në saje të shpresës, trashëgimtarë të jetës së pasosur.

Nga hagiografia e Qerim Sadikut, laik

Qerim Sadiku ishte i martuar me Marije Vatën dhe djali i vetëm, Gaspri, lindi gjashtë muaj pas pushkatimit të tij. Formimi i tij thellësisht njëzor dhe i krishterë e vinte në kundërshtim të natyrshëm ndaj regjimit komunist ateist, i cili kërkoi çdo rast për të përndjekur Kishën dhe njerëzit e fesë për faktin se kishin ndikim në popull. Qerimi, kur mori vesh për organizatën Bashkimi Shqiptar, lindur fshehurazi në papafingon e Seminarit, u bashkua me entuziazëm dhe u bë aktivist i bindur. Qerimi u arrestua së bashku me 39 anëtarë të tjerë të organizatës. Qëndrimi i tij në burg, vend agonie të gjatë, forcoi besimi dhe e pastroi shpirtin e tij. Kërkoi në lutjen mbështetjen për të duruar çdo vuajtje. Kolë Vata ka dëshmuar: "Gruaja e tij, Marija, kishte arritur dy herë ta takonte në burg. Ajo me tregoi se Qerimi ishte dobësuar shumë dhe i kishte lënë të kuptonte se e kishin trajtuar shumë keq, por i thoshte: 'Jam i fort!'" . Vulleti i tij i fundit qe: "I fali të gjithë ata që në çdo kohë mund të më kenë ba keq. I fali edhe ata qe më kanë dënuar me vdekje edhe ata që do të më ekzekutojnë. Rroftë Krishti mbret! Rroftë Shqipnia!"

☩ Të lutemi: Dëgjoji me mirësi, o Zot, lutjet tona, që duke besuar ngultas se Biri yt u ngjall prej të vdekurish, të forcohet shpresa jonë në ngjalljen e shërbëtorëve të tu. Nëpër Krishtin Zotin tonë.

Mëshirë për ne, o Zot!

ose

**Lum njeriu që beson në Zotin,
lum ai se Zoti është shpresa e tij.**

Mëshirë për ne!

**Deh ti Nana me dashni,
dhimben tande ban ta ndi,
sa t'jetoj n'ket shekull të zi.**

Nana e dashtun ...

TË NDALURIT E NËNTË

JEZU KRISHTI BIE TË TRETËN HERË NËN KRYQ

I LUMI GJELOSH LULASHI

Ÿ T'adhurojmë, o Krisht, e të bekojmë

& Pse me kryqin tënd të shenjtë e shpërbleve botën mbarë.

Nga Letra e Parë e shën Pjetrit apostull (1Pjt 3,13-15)

Kush do t'iu bëjë keq nëse do të jeni të zellshëm të bëni të mirën? por, edhe nëse ndoshta do t'iu duhet të vuani për shkak të drejtësisë, të lumët ju! Frikësimin e tyre aspak mos e druani as mos u trazoni, veçse adhuroni në shenjtëri në zemrat tuaja Krishtin Zot! Jini gjithmonë të gatshëm t'i jepni përgjegje gjithsecilit që prej jush kërkon arsyen e shpresës që është në ju.

Nga hagiografia e Gjelosh Lulashit, laik

Për gjyqin, të gjithë ishte organizuar si një spektakël madheshtor i terrorizmit fitimtar. Kjo pamje ishte e njëjtë, identike me atë të gati dymijë vjetve më parë që zhvillohej në rrugët e Jeruzalemit që nga Ponc Pilati deri në Kalvar. Më shumë se një herë e ëma mori pjesë në këtë rrugë mundimesh, si Zoja që shoqëronte të Birin e vet në Kalvar, dhe njëherë prej herëve të fundit, kur tashmë çdo shpresë për të shpëtuar ishte shuar, Gjeloshi, duke i kaluar afër dhe duke e shikuar me një buzëqeshje të lehtë në fytyrë, i tha nën zë: "Do të shihemi në parajsë. Nënë, mirupafshim. Qëndro e fortë!"

Gjatë torturave që pësoi, më çnjerëzoret që mund t'i bëhen një njeriu, qëndroi i kthjellët, i fortë dhe i vendosur në bindjet e tij të krishtera, që komunizmi me çdo mënyrë donte t'i zhdukte. Vetëm Hyji e di se si ai jetoi dhjetë ditët që e ndanin prej pushkatimit. Ngushëllimi i tij i vetëm qenë feja e tij, lutja dhe vetëdija se i kishte qëndruar besnik Krishtit deri në derdhjen e gjakut të vet për kishën dhe atdheun.

Ÿ Të lutemi: O Hyj, fuqia e atyre që shpresojnë në ty, vështroji lutjet tona dhe, pasi pa ndihmën tënde ligështia njerëzore s'mund të bëjë asgjë, na përtërij vazhdimisht me hirin tënd, që, në zbatim të urdhërimeve të tua, të të pëlqejmë me vullnet të mirë e me veprim. Nëpër Krishtin Zotin tonë.

**Mëshirë për ne, o Zot!
Mëshirë për ne!**

ose

**Lum njeriu që beson në Zotin,
lum ai se Zoti është shpresa e tij.**

**Tui t'u lutë gjithmonë po shkoj,
ban qi Krishtin ta adhëroj,
hirin tand kurr mos ta lëshoj.
Nana e dashtun ...**

TË NDALURIT E DHJETË JEZU KRISHTIN E ZHVESHIN

I LUMI DOM ALFONS TRACKI

☩ *T'adhurojmë, o Krisht, e të bekojmë*

& Pse me kryqin tënd të shenjtë e shpërbleve botën mbarë.

Nga Letra e shën Palit apostull drejtuar Romakëve (Rom 8,18-21)

Unë mendoj se të gjitha vuajtjet e tanishme nuk janë të denja të krahasohen me lumturinë e ardhshme që do të zbulohet në ne. E njëmend, edhe vetë krijesa me afsh e pret zbulimin e bijve të Hyjit: krijesa, në të vërtetë, është e nënshtruar kotësisë - jo pse do, por për arsye të atij që e nënshtroi - porse njëmend në shpresë. Sepse, edhe vetë krijesa do të lirohet nga skllavërimi i shkatërrimit për të pasur pjesë në lirinë dhe lumturinë e bijve të Hyjit.

Nga hagiografia e dom Alfons Trackit

Dom Alfons Tracki, duke parandier ardhien e komunizmit, fliste me vetëdije për rreziqet që i kërcënoheshin Shqipërisë dhe fesë katolike. Shpesh u thoshte besimtarëve: "Përgatituni të bëni qëndresë, sepse do t'ju kërkojnë ta mohoni Krishtin". Shumë miq i këshilluan ta linte Shqipërinë. Por nuk deshë t'ia dinte. Madje, e shprehu qartë qëllimin e vet: "Vendi im është Shqipëria dhe bashkatdhetarët e mi janë shqiptarët. Unë dua të vdes këtu!". U arrestua nga Sigurimi më 14 shkurt 1946 dhe, së bashku me të tjerë, u dënua me vdekje me pushkatim. Sjellja e tij para Trupit gjykues të Gjykatës Ushtarake qe shumë korrekte e dinjitoze, duke ditur mirë se çfarë e priste. Në burg pësoi torturat më çnjerëzore dhe poshtërimet më të turpshme, por nuk e humbi dinjitetin e vet meshtarak. Ishte i vetëdijshëm se gjendej në ato kushte *in odium fidei*. Delegati Apostolik imzot Leone Nigris, nga Roma komunikoi atë që kishte marrë vesh në rrugë të fshehtë: "Të pushtuar prej frikës, askush nuk arriti ta ndihmonte me ushqime të burgosurin dom Alfons Trackin, që është në kushte të mjerueshme dhe nuk ka të afërt që ta ndihmojnë, sepse është gjerman". Prej frikës së do të akuzoheshin, aq shumë ishte përhapur terrori, as familjarët dhe as kleri nuk mundën të interesoheshin për të marrë e varrosur trupin e tij, që humbi.

☩ Të lutemi: O Hyj, që na ushqen me të njëjtën bukë e na ngushëllon me të njëjtën shpresë, na forco me hirin tënd, që të bashkuar me shenjtërit e tu si një trup e një shpirt i vetëm në Krishtin, të ngjallemi bashkë me të në lavdi. Ai që jeton e mbretëron në shekujt e shekujve.

**Mëshirë për ne, o Zot!
Mëshirë për ne!**

ose

**Lum njeriu që beson në Zotin,
lum ai se Zoti është shpresa e tij.**

**Nana e dashtun, të lus pa pra,
varrët e t'Birit tand pa da,
gjurma në zemër me m'i ba.**

TË NDALURIT E NJËMBËDHJETË JEZU KRISHTIN E GOZHDOJNË NË KRYQ

I LUMI FRAN MIRAKAJ

☩ *T'adhurojmë, o Krisht, e të bekojmë*

& Pse me kryqin tënd të shenjtë e shpërbleve botën mbarë.

Nga Letra e Parë e shën Palit apostull drjtuar Selanikasve (1Sel 5,8-11)

Ne, që jemi të ditës, të jemi të përkormë, të veshim për pancir fenë dhe dashurinë, kurse për *përkrenare që na shpëton* të vëmë shpresën! Sepse Hyji nuk na ka caktuar për të qenë të ndëshkuar me drejtësinë hakmarrëse të tijën, por që ta fitojmë shpërblimin nëpër Zotin tonë Jezu Krishtin, i cili vdiq për ne që - ende të gjallë ose të vdekur - të jetojmë bashkë me Të. Prandaj, ngushëlloni njëri-tjetrin, ndërtoni njëri-tjetrin, ashtu siç jeni duke bërë.

Nga hagiografia e Fran Mirakajt, laik

Tregon File e bija: “Më kujtohet se shpesh babai im i jepte të varfërve bukën që e kishim për vete. Shumë herë nëna na thoshte se ajo ishte kundër kur ai sillej në këtë mënyrë dhe i thoshte: ‘Nuk mund t’i lëmë fëmijët tonë pa gjë!’. Ai përgjigjej: ‘Nuk mund t’i shërbejmë Zotit dhe të tjerëve, nëse ne nuk heqim dorë nga diçka!’”.

Megjithëse i njihte rreziqet, më të cilët do të përballej, kuptoi se bamirësia pa rreziqe, do të thonim dashuri heroike, është shterpë, dhe u angazhua shumë për ta bërë pjellore deri në fund, deri në derdhjen e gjakut të vet. Në burg e torturuan në mënyrë çnjerëzore. Një shokë i qelisë ka mundur të dëshmojë: “Një ditë më torturuan shumë e pastaj më lanë në qelinë e Franit. Atëherë ai, duke më parë të dridhesha nga ftohtët, e hoqi pallton e tij dhe ma dha. I thashë: ‘Jo, Fran, sepse edhe ti do të jesh duke vdekur të ftohtit!’. Por Frani më tha: ‘Për mua nuk ka rëndësi. Unë do të vdes, por jam i gëzuar se do të vdes pa mohuar Krishtin, as gjakun tim dhe për këtë arsye lëmë të vdes!’”

☩ Të lutemi: Shpejto, o Zot, Jezus, e mos vono. Ardhja jote i ngushëlloftë dhe u dhashtë shpresë atyre që kanë besim në dashurinë tënde. Ti që jeton e mbretëron në shekuj të shekujve.

**Mëshirë për ne, o Zot!
Mëshirë për ne!**

ose

**Lum njeriu që beson në Zotin,
lum ai se Zoti është shpresa e tij.**

**Ti pjestar m'ban përgjithmonë,
n'at mundim që për faj tonë,
hoq mbi kryq Shëlbuesi jonë.
Nana e dashtun ...**

TË NDALURIT E DYMBËDHJETË JEZU KRISHTI VDES NË KRYQ

I LUMI DOM JOZEF MARKSEN

Ÿ T'adhurojmë, o Krisht, e të bekojmë

& Pse me kryqin tënd të shenjtë e shpërbleve botën mbarë.

Nga Letra e Dytë e shën Palit apostull drjtuar Selanikasve (2Sel 2,15-17)

O vëllezër, jini të qëndrueshëm dhe mbajini porositë që i morët prej nesh qoftë me anë të fjalës qoftë me anë të Letrës sonë. Dhe vetë Zoti ynë Jezu Krishti dhe Hyji, Ati ynë, që na dëftoi dashuri dhe na dhuroi me anë të hirit të vet ngushëllimin e amshuar dhe shpresën e lume, ai i ngushëlloftë zemrat tuaja dhe i forcoftë në çdo vepër dhe fjalë të mirë.

Nga hagiografia e dom Jozef Marksinit

Dedë Markagjoni, një shok i tij i burgut, ka thënë: “E takova në burgun e vjetër të Tiranës ku isha burgosur. Si natyrë ishte shumëi butë dhe i thjeshtë, për këtë arsye e nderonin të gjithë”. Nuk iu kursye asnjë poshtërim dhe asnjë torturë. Sa më shumë që tregohej i butë dhe i qetë në mundime aq më shumë xhelatët vërsuleshin kundër tij dhe ai mund të thoshte së bashku me shën Palin: Plotësoj në trupin tim çka u mungon mundimeve të Krishtit!

Në një gjyq farsë u dënua me dy vjet burg. Ishte gati në përfundim të dënimit, kur regjimit nuk iu duk e drejtë që të kthehet e të jetonte mes njerëzve, që u kishte bërë mirë e që i donte si një baba. Atëherë, duke pasur parasysh se kush ishte dom Marksini për njerëzit, me justifikimin se po e dërgonin në Gjermani, një natë policët erdhën dhe e morën nga burgu i Tiranës dhe u pushkatua në një pyll rrugës për Kukës. Nga burgu, dom Marksini i shkronte vëllait: “Jemi në duart e Zotit. Jam mirë: jeta ime është në duart e Tij”.

Ÿ Të lutemi: O Hyj, mbrojtësi i atyre që shpresojnë në ty, bekoje, shpëtoje, ruaje dhe pastroje popullin tënd, që, i liruar nga mëkati dhe i mbrojtur nga armiku, të qëndrojë vazhdimisht në dashurinë tënde. Nëpër Krishtin Zotin tonë.

**Mëshirë për ne, o Zot!
Mëshirë për ne!**

ose

**Lum njeriu që beson në Zotin,
lum ai se Zoti është shpresa e tij.**

**Afër krygj's t'Birit t'Tenzot,
m'ban, o Zojë me derdhun lot,
dersa t'kemi jetë e mot.**

Nana e dashtun ...

TË NDALURIT E TREMBËDHJETË JEZU KRISHTIN E ULIN PREJ KRYQIT

I LUMI DOM LUIGJ PRENDUSHI

Ŷ T'adhurojmë, o Krisht, e të bekojmë

& Pse me kryqin tënd të shenjtë e shpërbleve botën mbarë.

Nga Letra e parë e shën Palit apostull drejtuar Timoteut (1Tm 4,10)

Ne vuajmë dhe luftojmë pse shpresojmë në Hyjin e gjallë që është Shëlbuesi i të gjithëve, sidomos i besimtarëve.

Nga hagiografia e dom Luigj Prendushit

Ata që panë pushkatimin dhe ata që e mësuan, panë tek dom Luigj Prendushi një martir të vërtetë të fesë, sepse i pafajishëm, praktikisht vetëm sepse ishte meshtar i mirë dhe i besnik, dhe drejtësia e tij i bezdiste ata që nuk ishin të drejtë. Kishtë derdhur gjakun e tij duke lavdëruar Jezusin, martir hyjnor. Pranoi në brendësinë e tij kryqin dhe e shdërroi në një akt dashurie për Hyjin e për popullin e tij. U mor nga burgu i lidhur së bashku me të riun Ndrec Dedë Dodanin. Nën goditjet e para ra Ndrec, dhe menjëherë, mbi ta, ra dom Luigji, nga plagët e të cilit dolën rrëke gjaku si prej një shatërvani. Goditja përfundimtare i dha fund tragjedisë.

Dom Luigji ishte 51 vjeç: ishte dita e ditëlindjes së tij më 24 janar 1947. I lidhur me të riun Ndrec, u varros afër vendit të pushkatimit. Trupi i pajetë i dom Luigjit u transferua nga Shelqeti në varresat katolike në Shkodër me një varrim solemn, drejtuar nga dom Zef Simoni më 24 janar 1992 me rastin e 45-vjetorit të flijimit të tij.

Ŷ Të lutemi: O Hyj i gjithëpushtetshëm, vështroji lutjet e popullit tënd dhe atyre të cilëve u dhuron besim e shpresë, në mirësinë tënde, dhuroju edhe frytin e mëshirës sate të përhershme. Nëpër Krishtin Zotin tonë.

Mëshirë për ne, o Zot!

ose

**Lum njeriu që beson në Zotin,
lum ai se Zoti është shpresa e tij.**

Mëshirë për ne!

Afër krygjet tue gjimue,

afër tejet tue lotue.

Kish të kjajë unë pa pushue.

Nana e dashtun ...

TË NDALURIT E KATËRMBËDHJETË JEZU KRISHTIN E VARROSIN

I LUMI DOM DEDË MAÇAJ

Ÿ T'adhurojmë, o Krisht, e të bekojmë

& Pse me kryqin tënd të shenjtë e shpërbleve botën mbarë.

Letra e Parë e shën Pjetrit apostull (1Pjt 1,3-5)

Qoftë bekuar Hyji, Ati i Zotit tonë Jezu Krishtit, i cili na rilindi me anë të mëshirës së vet të madhe në saje të ngjalljes prej të vdekurish të Jezu Krishtit, për shpresën jetësore, për trashëgim të pashkatërrueshëm, të panjollë e të pavyskshëm që e ruajti për ju në qiell; për ju që jeni të ruajtur me fuqinë e Hyjit në saje të fesë për shëlbimin që është gati të zbulohet në kohën e fundit.

Nga hagjiografia e dom Dedë Maçajt

Stina e tij baritore fatkeqësisht zgjati pak. Ishte një meshtar i ri shumë i zgjuar, i vendosur dhe i patundur. Ishte i qeshur, me takt, i shoqërueshëm, i thjeshtësi si një i shenjtë. Ishte shumë i mirë, shpirtëror, i zellshëm dhe i devotshëm, që e përmushte shërbimin e tij apostolike me përgjegjësi dhe përkushtim. U akuzua pa tëdrejtëpër veprimtari sabotimi kundër pushtetit popullor dhe vepra spiunazhi në favor të Vatikanit. Vëllait të tij Rrokut, i tha se sa të ishte gjallë në këtë tokë nuk do ta mohonte fenë. Për ditët e tija të fundit, një dëshmitar ka treguar: “E mbyllën në bodrum, ku kishte qymyr, dhe atje qëndroi pesë ditë para se ta pushkatonin. U torturua si Krishti, për të pranuar fjalë të pathëna dhe veprime të pabëra e të sajuara, dhe si Krishti, i qetë dhe me dinjitet, pëballoji fyerje dhe vuajtje”.

Para ekzekutimit dom Deda e priti dënimin me shumë qetësi dhe, si Mësuesi Hyjnor *heshti* dhe qëndroi i qetë para gjykatës. Menjëherë u gjunjëzua dhe me gjusmë zëri filloi të thoshte lutjet e fundit. Pastaj përfudoi me zë të fuqishëm: “Para Zotit, në praninë e të cilit jam duke dalë, para jush, të dashur ushtarë, unë deklaroj se më vrisni pa asnjë arsye, por vetëm për urrejtje ndaj Kishës katolike. E them këtë, pa urrejtje kundër atyre që do të më pushkatojnë. Rroftë Krishti mbret! Rroftë Papa! Rroftë Shqipëria!”. Edhe Krishti në çastin e fundit të jetës së tij me guxim tha: *Fali, o Atë, sepse nuk dinë çfarë bëjnë*. Martir i fesë ka marrë pjesë në Ngjalljen e Krishtit. U varrosën pak larg vendit të ekzekutimit, në brigjet e lumit Vjosa në Përmet. Ishte pak me shumë se 27 vjeç. Trupi i tij nuk u gjet.

Ÿ Të lutemi: Rri, o Zot, pranë atyre që të thërrasin dhe mbroji ata që shpresojnë në mëshirën tënde, kështu që të pastruar prej njollës së mëkatit, të qëndrojnë në jetë shenjtërie dhe ta fitojnë trashëgimin e premtimit tënd. Nëpër Krishtin Zotin tonë.

**Mëshirë për ne, o Zot!
Mëshirë për ne!**

ose

**Lum njeriu që beson në Zotin,
lum ai se Zoti është shpresa e tij.**

**O Zojë virgjin, Nanë e dliirë,
lute Zotin të ketë mëshirë:
ti shëlbim prej si na nxier. Nana e dashtun ...**

PËRFUNDIMI

☩ Të lutemi: Gjaku i martirëve të tu, o Zot, është bërë fara e Kishës sate. Na bën të denjtë ta marrim trashëgimin e këtyre vëllezërve që na kanë parapri në fe e bën që dëshmia e tyre të jetë gjithmonë shembull e udhëheqje në gëzimet e në vështirësitë e jetës. Na jep sigurinë që edhe në rrënojat e njeriut Ti, o Zot, gjithmonë rindërton e bën të rilindë. Nëper Krishtin Zotin tonë. Amen.

LUTJA PËR KANONIZIMIN E TË LUMËVE IMZOT VINÇENC PRENNUSHI ME SHOKË MARTIRË	LUTJA E JUBILEUT 2025
<p>Trini e Shenjtë, Atë e Bir e Shpirt Shenjt, Ty të qofshin lavdi, ndera e bekimi, që ia ke dhuruar Kishës së shenjtë të Lumët Vinçenc Prennushi me 37 Shokë Martirë si model besnikërie ndaj Krishtit dhe dashurie të pakushtëzuar ndaj vëllezërve.</p> <p>Të lutemi me përvujtëri: ashtu si janë të Lumë tashmë në Qiell, denjohu tani t'i lavdërosh edhe këtu në tokë duke na dhënë hirin që aq shumë e dëshirojmë dhe që, me ndërmjetësinë e tyre të përbashkët, me besim të kërkojmë... (këtu bëhet kërkesa). Besojmë në Ty, o Zot. Ardhtë Mbretëria jote! Amen.</p> <p><i>Ati ynë. Të falemi Mari. Lavdi Atit...</i></p>	<p>Zoti ynë që je në qiell, feja që na ke dhënë në Birin tënd Jezu Krishtin, vëllain tonë, dhe flaka e dashurisë e derdhur në zemrat tona nga Shpirti Shenjt, zgjofshin në ne shpresën e lume të ardhjes së Mbretërisë sate.</p> <p>Hiri yt na shndërroftë në mbjellës të zellshëm të farave ungjillore, që ta tharmin njerëzimin dhe gjithësinë, në pritjen plot besim të qiejve të rinj dhe tokës së re, kur, pasi të jenë mposhtur fuqitë e të Keqes, do të shfaqet përgjithmonë lavdia jote.</p> <p>Hiri i Jubileut ndez të ne, Shtegtarë të Shpresës, dëshirën e zjarrtë për të mirat qiellore dhe derdhtë mbi mbarë botën gëzimin dhe paqen e Shëlbuesit tonë. Ty, o Hyj i lumë në amshim të qoftë lavdi edhe ndera në shekuj të shekujve. Amen.</p>

☩ Shembulli i martirëve tanë na ndihmoftë të jemi dëshmitarë të shpresës në historinë tonë të përditshme.

R Amen

☩ Zoti qoftë me ju.

R Dhe me shpirtin tënd.

☩ Ju bekoftë Hyji i Gjithëpushtetshëm Ati ✠ e Biri ✠ e Shpirti ✠ Shenjt.

R Amen